

פרוטוקול מס' 5

מישיבת ועדה השירותים הציבוריים
יום ג', י"א באדר תשל"ד - 5.3.74, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה:
ח. גרוסמן - היו"ד
י. בארי
ל. דיציאן
מ. דובלס
מ. ידיד
מ. פרידמן
ב.צ. קשח
פ. שינמן

מוזמנים:
מ.א. קורץ - מנכ"ל משרד הסעד
מ. שיפמן - סמנכ"ל משרד הסעד לאמרכלות

מזכיר הוועדה: ש. כרם

דשמה: צ. ספרן

סדר היום: חשבוות מנכ"ל משרד הסעד ד"ר מ.א. קורץ לשאלות חברי הוועדה
בעקבות סקירת שר הסעד.

אני פותחת את הישיבה.

הינ"ר ח. גרוסמן:

תשובות מנכ"ל משרד הסעד ד"ר מ.א. קורץ לשאלות חברי הוועדה בעקבות סקירת שר הסעד

לפני שנשמע את תשובות ד"ר קורץ אני רוצה להעלות מחשבה בפני הוועדה: שוב התחילו פירוטים מחודשים של דברים שידענו אותם וטיפלנו בהם בזמנם הנוגעים לענין של נוער במצוקה. היתה ועדה משותפת של ועדת השירותים הציבוריים וועדת החינוך והתרבות, שאני הייתי היושבת-ראש שלה, בה טיפלנו בנושא זה. וגלגלנו גם את מסקנות ועדת ראש הממשלה בענין זה. נערך גם יום עיון מיוחד בכנסת, שנעשה ביוזמת ועדת השירותים, אליו הוזמנו כל חברי הכנסת. מכיוון שיש פה גם חברי ועדה חושיים, נראה לי שמן הדין להכניס גם אותם לתמונה ולומר להם שישנה יוזמה של חבר-הכנסת שכטרמן, יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות - גם אני חשבת על כך - שנחדש פורום משותף של שתי הוועדות לאותו נושא.

קראתי - והמנהל הכללי של משרד הסעד יעמיד אותי על דיוקם של הדברים - ששוב צפה הבעיה של ילדים הנפגעים מכיתות בית הספר היסודי, והמספר מגיע ל-12,000. בזמנו דובר על 10,000 - ושקלל בכמה אחוזים מספר הילדים המופנים בשנת 1973 לפבחן לעומת מספר המופנים ב-1972. אלה מימצאים של משרד הסעד לפי סקר שערך המשרד - כך פורסם - והייתי מבקשת שנקבל מימצאים אלה אם הם מופיעים בכתב.

הצעתי היא, איפוא, להקים פורום משותף לדיון בבעיות נוער במצוקה ובהצעות של ועדת ראש הממשלה - שאם גם לא נבצרו, אך עדיין אינן בביצוע - ולסיור במוסדות ובטוקדי הבעיה. מצאתי לנכון לעודד בעיה זו דווקא בנוכחות נציגי משרד הסעד, אם כי השאלות שהופנו לשר הסעד ולמנהל הכללי של משרד הסעד לא היו בתחום הפפציפי הזה של נוער במצוקה.

פ. שינמן:
לנשיאות הכנסת הוגשה הצעה לסדר היום שלא הוכרז כהצעה דחופה בדבר גביית דוח בקשר לנוער במצוקה. אולי אפשר לדעת למה הכוונה?

הינ"ר ח. גרוסמן:
אינני יודעת מי הגיש את ההצעה, אבל הכוונה היא לאותו דוח של ועדת ראש הממשלה.

לידיעתם של חברי הכנסת החדשים: בעקבות הדיונים שהיו בכנסת ובוועדת השירותים הציבוריים על התופעה של "הפנתרים" והתסיסה החברתית בתחום הנוער במצוקה ובעקבות המסקנות שהנחנו על שולחן הכנסת הקימה ראש הממשלה ועדה נרחבת רב-דיסציפלינרית לבדיקת הנושא במטרה שתגיש את המלצותיה. במליאת הוועדה השתתפו כ-100 איש, אך הוועדה התחלקה ל-15 או 13 קבוצות עבודה, וכל קבוצה הגישה המלצות בתחום מסויים - אם בתחום המשפחה, אם בתחום הגיל הרך, אם בתחום בית הספר, אם בתחום נוער עבריין וכדומה. הוועדה עבדה כשנה וחצי ופירסמה את מסקנותיה ב-3 כרכים. לאחר מכן הוטל על ד"ר ישראל כץ, שהיה אז מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי והמתאם של הוועדה כולה, לתפצת את המלצות הוועדה ולהגיש סיכום.

המלצות הוועדה הוגשו בקרוב לסיומה של הכנסת השביעית, והיה ברור שהמלצות תבואנה לשולחן העבודה של הממשלה החדשה שתקום אחרי הבחירות. מדוע הגיעה העתונות למסקנה שהדוח נגנז אינני יודעת, אבל אני מציינה שבתנאים הקיימים לא יכולה הממשלה לאפשר את הריאורגניזציה המבנית במשרדים העוסקים בשירותי הרווחה, כפי שמוצע באחת ההמלצות החשובות של הוועדה. על כל פנים לא שמעתי על החלטה לגנוז את הדוח, אך יחד עם זאת הוא אינו מונח על שולחן העבודה של הממשלה. נראה לי שכוועדה של הכנסת איננו פטורים מלטפל בנושא כולו וגם בדוח.

פ. ידיר:
אני מצדד בהקמת ועדה משותפת באותה מתכונת שבה היתה בכנסת השביעית. ועדה זו עשתה עבודה גדולה מאד ומסקנותיה הוגשו למשרדים השונים. על הוועדה המשותפת יהיה לבדוק מה בוצע בהתאם למסקנות וגם לדון בנושא בהקשר לדוח שהוגש לממשלה. לצערנו הגדול גם בתחילת 1974, חודשיים לאחר המלחמה, ישנם סימנים של גידול העבריינות בקרב הנוער, וזה מחייב לא רק מעקב, אלא גם דיונים יסודיים שיטנעו את ההדרדרות.

ל. דיציאן:

האם הדוח שהוגש לראש הממשלה הועבר
לאיזו שהיא ועדת כנסת לטיפול?

היו"ר ח. גרוסמן:

הדוח הוגש בסמוך לסיימה של הכנסת הקודמת.
קיבלנו את הדוח ובעקבותיו היה יום העיון
שיזמה הוועדה, אך טיפול בניצוע לא היה.

ב.צ. קשת:

זה גם לא שייך לנו.

היו"ר ח. גרוסמן:

מעקב אחר ביצוע שייך לנו.

ב.צ. קשת:

אני מציע להתאפק בענין הקמת הוועדה
המשותפת. ישנה הצעה לסדר היום שצריכה
היתה לבוא מחר לדיון בכנסת, אך מכיוון שבמזב של היום לא נמצא מי
שיענה עליה היא נדחתה ותובא לדיון ביום ד' הבא. אני מקווה שענין זה
יועבר לוועדה, ואז הטיפול והדיונים יהיו יותר אפקטיביים, משום שהנושא
יועבר אלינו מהמליאה ולא יהיה יוזמה פרטית של ועדה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אינני מתנגדת, אך אנחנו מלומדי נסיון
ויודעים שלא פעם אנחנו יוזמים דיון
בוועדה, בינתיים משהו מעלה הצעה לסדר היום במליאה, הענין הועבר לדיון
בוועדה ואז אנחנו מקבלים את הגושפנקה.

ל. דיציאן:

האם אנחנו יכולים לפנות לוועדת הכנסת
ולבקש להעביר אלינו את הטיפול בנושא?

היו"ר ח. גרוסמן:

אם הנושא אינו בא מהמליאה, אין כל צורך
לפנות לוועדת הכנסת; אם הענין יובא כהצעה
לסדר היום במליאה, הרי בוודאי שצריך להעביר אותו לוועדה ולא לקיים בו
דיון במליאת הכנסת.

מ.א. קורץ:

הערה אחת בנושא זה: חלק מאותן המלצות,
שעליהן דובר, הוא ספציפי למסגרות ממשלתיות
מוגדרות. גם אם כל הענין יועבר לוועדה זו או אחרת, חלק מהדברים יצטרך
להיות נידון בוועדה הדנה והמתמצאת באותה סוגיה. לדוגמה: בהמלצות יש
פרק לא מבוטל על שיכון. גם אם לשיכון יש אספקטים סוציאליים, אספקטים
בריאותיים, הרי המוקד והמשקל העיקרי צריך להיות בוועדה שבה עוסקים
בבעיות שיכון ובקביעת עדיפויות.

אני רוצה להעיר כמה הערות כלליות לתשובות
שנשאלתי בעקבות סקירת השר, כפי שנמחל שדווקא בפגישותינו עם חברי כנסת
חדשים כדאי לחזור על דברים ואפילו הם ידועים. קודם כל סברתי שכדאי לתת
תשובה לשאלה - כמה עוסקים שירותי הסעד. אני משתמש במונח שירותי סעד
ולא משרד הסעד, על מנת לפתוח פתח לדבר שאתייחס אליו - והתייחס אליו
גם חברי הכנסת - באיזו מידה קיימת או לא קיימת כפילות בין השירות הממשלתי
לבין השירות המוניציפלי. והתשובה נראית לי פשוטה: שירותי הסעד עוסקים
באותו חלק של אוכלוסייה שיש להם בעיות שהיחיד כשלעצמו - בין אם יש לו
אמצעים והוא אמיד ובין אם אין לו אמצעים - אינו מסוגל לבדו לפתור אותן.
שירותי הסעד נועדו לסייע לאותו אדם שנתקל בבעיה אינדיבידואלית של
היחיד, של המשפחה, של ילדים במשפחה או של יחסים בין-משפחתיים. כהמשך
לכך אנחנו אומרים ששירותי הסעד עוסקים באותו חלק של האוכלוסייה הפגוע
במשנה - מגבלות או קשיים - או הפגיע, זה שנתון בסכנה להיפגע אם לא
יבצעו תהליכים של שירותים שונים היכולים לפנוע את הפגיעה. לשם זה -
במקביל לשירותים הקוראטיביים - ישנה מערכת שלמה של שירותים מונעים -
שמתפקדה לראות באיזו צורה ניתן לבצע טיפול פרונונטיבי. אני מסתפק בכך -
שבלי להיכנס לפירוט יתר - על מנת שנוכל למצוא את אותו הבסיס המשותף,
את אותו הרקע שאליו פתייחסות גם השאלות וגם התשובות.

עוד דבר שהופיע סדי פעם בפעם בוועדה
ושאליו אני רוצה להתייחס - המונח הקרוי "סטיגמה". אתם עצמכם בוודאי
משתמשים או שומעים מפי רבים על הסטיגמה של ההזדקנות לפחלקה לשירותים
סוציאליים לשם טיפול זה או אחר. יותר ויותר מתגבשת הדעה שענין הסטיגמה
אינו אלא המצאה של אנשים שאינם נזקקים. האנשים הנזקקים, בחלקם הגדול,
פונים למי שהם צריכים לפנות מבלי לחשוש שידבק בהם המונח של סטיגמה.
אנחנו רואים זאת הן בקרב אלה הפונים לשירותי הסעד והן בקרב אלה הפונים
לשירותי הבריאות לטוביהם.

מ.א. קורץ:

ואשר לשאלות הקונקרטיות: אחת השאלות נסבה על שיקום סוציאלי, כיצד הוא נעשה, ועל הצלחות בתחום זה. יש למשרד מעקב אחר שנים קודמות, כלומר סוף שנות הששים, וגם נתונים על כל שנה שחולפת. השירות לשיקום מבצע מדי שנה כ-500 תוכניות שיקום, מהן - כ-150 תוכניות שיקום בעיסוק עצמי; 250 תוכניות של שיקום מקצועי; כ-50 תוכניות לשיקום בתעסוקה בבית; כ-50 תוכניות לשיקום בתעסוקה במפעל מוגן.

מי הם המועמדים לשיקום? המועמדים לשיקום

הם אנשים הנתמכים על ידי השירות הסוציאלי והפוגדרים על ידי שירות התעסוקה כבלתי ניתנים להשמה מטעמים שונים ושלעובד הסוציאלי ברשות המקומית נראה כי על ידי מאמץ אינטנסיבי ואינדבידואלי ניתן יהיה לשכנע אותם ולהביא אותם לנכונות לעסוק במשהו ולא להסתפק בעובדה שהם מקבלי תמיכה פרטנטטית. זהו תהליך מורכב מאד בכל העולם, והוא איננו פחות מורכב בישראל.

כיצד מביאים אדם למוטיבציה לא להסתפק

בתמיכה אלא לגלות נכונות לעבוד? לאחר הכל גם אם הוא איננו עובד הוא מקבל מה שמקבל. כאמור, זהו תהליך מורכב מאד, והשירות פיתח לעצמו את המכשירים המקצועיים, תוך כדי העזרות בפסיכיאטרים, בפסיכולוגים ובכל מיני צורות של תרפיות, על מנת להביא אנשים לנכונות זאת. כאשר האנשים מגלים את הנכונות אנחנו מנסים להוציא אותם למרכזי שיקום. במרכזים אלה אנחנו מנסים להרגיל את האדם לאלף-בית של העיסוק: לכך שהו א חייב לבוא בנוקד בשעה מסויימת, לכך שהוא צריך להתמיד שעות בעבודה. האנשים שעוברים את מרכזי השיקום מופנים אחר כך, בהתאם ליכולתם ולנטייותם, לסוגים שונים של עבודה.

אנחנו רואים שיקום כהצלחה אם עלה בידינו

לאחר תהליך מסויים של זמן במרכז השיקום - לסדר איש בעבודה בחוץ ואם הוא מתמיד בעבודה בחוץ במשך שנה בלי משברים גדולים; ויש לנו השמה בוררת המלונה כל אחד ואחד מאלה בנפרד. כאשר איש מתמיד בעבודתו במשך שנה אנחנו סבורים שההשקעה שהשקענו בו הייתה כדאית ויש לה הצדקה. אין פירוש הדבר שאיש שהתמיד שנה ימשיך להתמיד בעבודה, אבל נראה לנו ששנה זו מסך זמן מספיק סביר כדי שנוכל להתייחס לאדם זה ולבני משפחתו כאל אנשים שיצאו ממעגל התמיכה למעגל של אי-תלות או של אי-תלות חלקית.

על מנת לעודד את האנשים לשיקום

איננו מבטלים את התמיכה מיד עם כניסתו של האיש לעבודה, כי אנחנו חושבים - וזה הוכח על יסוד נסיונות שנעשו בחוץ-לארץ ובארץ - שעל ידי כך אנחנו יוצרים מוטיבציה לא לעבוד. אנחנו ממשיכים, איפוא, במשך שנה בתמיכה, באיזו שהיא פרוגרסיה יורדת, גם כשהאיש עובד ומקבל שכר במקום עבודתו.

מה מניע אותו כן לעבוד?

י. בארץ:

קיימת אטמוספירה של עבודה. יש אימרה

מ.א. קורץ:

תלמודית: "רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חברו", ונראה לנו שכך זה באמת. נדמה לנו שעשינו עוול לחלק לא מבוטל של אוכלוסיית העולים בראשית שנות החמישים כאשר הדבקנו להם את התווית של אנשים שאינם רוצים לעבוד. נדמה לנו שהיתה בכך הפרזה. הנסיגון מלמד שאחרי תהליך מסויים רוצים אנשים להיכנס למעגל העבודה. זה משנה את מעמדם בעיני המשפחה, בעיני הילדים, בעיני השכנים.

כמה זמן נמשך תהליך השיקום? לפי נסיון שלוש השנים האחרונות כמה משפחות שוקמו

מ. ידיד:

ויצאו ממעגל התמיכה?

מ.א. קורץ:

נעשה מעקב בין 1968 ו-1969, שטובם בדפוס, לפיו אנחנו רואים שכ-66.7% מהשיקום הו כתרם בהצלחה. כ-33% לא הו ליחור. הנתונים על השנים 1970-1971 - ראוי עצמי שם סימן שאלה על נתונים אלה - מדברים על הצלחה של 74%. אינני סבור שאחוזים אלה זהים עם המחיקות הן התמיכה. למשל, כאשר דיברנו על כך שלמעלה מ-10% מביני המשתקמים ששוקמו בהעסקות בית, הרי הכוונה היא לבעלי מום קשים, אנשים מוגבלים פיזית שאינם מסוגלים להיקלט בשום עבודה. יש לנו מערכת המביאה לביתם של אנשים אלה את העיסוקים ולוקחת מהם את חוצר המוגבר - ויש לנו הסכמים עם מפעלים על תהליך זה - אבל אנשים אלה גם כשהם עוטקים בששהו, אינם מסוגלים להרוויח את מה שאנחנו חושבים כמינימום. אף על פי כן

ס.א. קורץ:

נראה לנו שמבחינה אנושית וחברתית אין לחסוך שום סאמץ על סנת לקיים תעסוקה ביתית גם כשאנחנו מטשיכים לתמוך.

היו"ר ח. גרוסמן: בכמה אנשים בכל הארץ מדובר בתעסוקה ביתית?

ס.א. קורץ: בכמה מאות.

ל. דיציאן: מה האחוז של אלה המקבלים שיקום מכלל אוכלוסיית הסעד?

ס.א. קורץ: מדי שנה אנחנו מתמודדים עם 500 מקרים חדשים, ויש לנו יעד למה אנחנו רוצים להגיע עם 500 אלה.

לסוג זה של עיסוק דרושה מקצועיות מיוחדת. באוניברסיטת בר-אילן קיים מספר שנים לימוד של יועצי שיקום הסבוסט על ז.א. בפסיכולוגיה ו-ס.א. בייעוץ שיקום, לאו דווקא בעבודה סוציאלית. אותם יועצי שיקום יכולים אחר כך לעבוד גם עם חולי נפש. פתחנו עכשיו במשא ומתן עם אוניברסיטת בן-גוריון בנגב על סנת שיפתחו מגמה לעובדי שיקום - לא ליועצי שיקום - בדרגה ראשונה לקראת תואר ז.א. - זה לא זהה לפרוגרמה של עובד סוציאלי - על סנת שנוכל להתמודד במערכת זאת.

אשר לכוח עבודה בתחום זה: ברשויות המקומיות: בשנתיים האחרונות אנחנו מגדירים עובד מיוחד - לא בכל אחת מהרשויות המקומיות - שהוא עובד שיקום. אותו עובד נמצא בקשר עם העובדים הסוציאליים ויחד איתם רואה באיזה מקרים כדאי לעשות את המאמץ.

היו"ר ח. גרוסמן: האם הוא עובד הממשלה?

ס.א. קורץ: הוא עובד המחלקה הסוציאלית של הרשות המקומית.

היו"ר ח. גרוסמן: בכמה רשויות מקומיות יש עובדי שיקום?

ס.א. קורץ: אני חושב שהמספר מגיע לכמה עשרות. אין לנו גם אותו תפקיד מוגדר כך שאנחנו יכולים לומר: זה האיש. כמו במקצועות אחרים גם במקצוע זה אנחנו מקבלים אנשים שלא תמיד מביאים איתם את ההכשרה הסיסטמטית לעיסוק זה.

כשאני מדבר על שיקום, אני מתכוון לאותו שיקום מקצועי מוגדר כלפי אלמשיש לו מגבלות מסויימות, כי במשרד הסעד אנחנו מדברים על שיקום גם ביחידות אחרות. יש לנו מפעלים מוגנים בשידות למפגד, וזה בנוסף על אותם 500; יש מרכז לעיסוק ועבודה שזו מערכת יומית, מרכז שבו צעירים וצעירות מפגרים עוסקים בעבודה מסויימת. יש מערכת שיקום - בנוסף למה שהזכרתי - במסגרת השירות לעיוור בגם מועדונים תעסוקתיים, שהם מחוץ לאותם 500 שעליהם דיברתי. במסגרת השיקום אנחנו יכולים לכלול גם את המפת"נים לצעירים הנפלטים מתהליך חינוך ועבודה. מערכת זו כוללת 1,800 צעירים וצעירות. במסגרת זו קל לנו יותר לערוך מעקב אחרי הבוגרים, ומצאנו שרבים מבוגרי מפת"ן נעשו בעלי סלאכה, פרוויחים את לחמם, חלק מהם אף עוסק בהעסקת אחרים. כמה מהם אף הכשרנו וקלטנו כמדריכים במפעלים שלנו.

נושא השיקום נראה לנו כאחד המוקדים הרציניים ביותר, כחובה הכרחית כלפי היחיד וכלפי החברה, אבל בתקציב משרד הסעד האחוז ההולך לשיקום אינו עומד ביחס ישר למשקל שאנחנו מייחסים לו. על כך יש לנו מאבקים מתמידים. אני יכול רק לחזור על מה שרגיל שר הסעד לומר: כל המליונים ומאות המליונים שנועדו לשירותי הסעד הם כספים הפוגדרים מראש לכתובת ידועה, והכסף שנותר לנו לשינויים, לחידושים הוא כסף קטן בהשוואה לאותם מאות מליונים.

כאמור, חלק מן המשתקפים הולכים לשוק, חלק עובדים במפעלים מוגנים, אם באורח זמני, אם באורח קבוע. יש לנו כיום

מ.א. קורץ :

מפעלים מוגנים בבעלות משותפת עם הרשויות המקומיות. מספר מגיע ל-10 ועובדים בהם 325 עובדים מוגבלים. במפעלים מוגנים שבבעלות ארגונים ציבוריים מתגדבים עובדים 190 מוגבלים.

האם זה בפיקוח משרד הסעד? היו"ר ח. גרוסמן :

כן. מ.א. קורץ :

לאיזה ארגונים הכוונה? היו"ר ח. גרוסמן :

איל"ן, יוד לקשיש". מ.א. קורץ :

באורח מקביל קיימת ליד משרד הסעד קרן מיוחדת למפעלי שיקום שהאדמיניסטרציה בה איננה אדמיניסטרציה ממשלתית אלא ציבורית, ~~במסגרתה על הצקרוונות של המנגנון הממשלתי והתקשי"ר.~~ במפעלים אלה יש לנו 177 עובדים נוספים. יחד בכל המפעלים - כ-700 עובדים.

האם במסגרת ההצלחות בשיקום היו גם משפחות? מ. יוד :
שבהן היה דור שני או אפילו דור שלישי של מקבלי סעד? האם זה נעלם, או עדיין יש משפחות שקבלת הסעד עוברת אלן בירושה?

מ.א. קורץ :
הרשויות המקומיות אנחנו לומדים - וזאת מבלי שיהיו לנו נתונים סטטיסטיים מדוייקים - שאכן ישנו דור שני של נתמכים. אם פישתו רוצה למצוא שעיר לעזאזל הוא יכול להטיל את האחריות על שירותי הסעד, אבל בזה הוא לא יפצה את הבעיה. לתהליך זה של העברת הנזקקות לדור השני יש הרבה גורמים אחרים. המאמץ גם הוא חייב להיות רב-דפרטמנטלי ומרוכז, וייתכן שלא בעולם ולא בישראל ניתן למצוא דבר זה לחלוטין. כל מה שאמרת אינו משחרר אותנו אף לרגע מעשיית מאמץ חוזר ונוסף. אסור לנו להתייאש מאף מקרה ולומר שכך יהיה לעולמים. אנחנו יכולים להצביע על מקרים, שמתוך משפחה עלה בידינו לדלות צעיר ולהפוך אותו לאדם יוצר המשפיע אחר כך גם על משפחתו. המאמץ הזה חייב להיות סימולטני על ידי שירות השיקום, שירות החינוך ותחבורה, שירותי הבריאות וגם שירותי הסעד. אם יתאמץ רק גורם אחד, ספק אם צפויה לו הצלחה משום שהבעיות מורכבות.

יש פה אתי מפה המראה היכן פרוכזים המפעלים המוגנים, מפעלי השיקום, מרכזי השיקום, מרכזי שיקום עם פניפיות, תחנות איבחון למפגור, למוגבל, לעיוור, לחרש. הדברים הללו מעידים על המאמץ שנעשה, ואם הייתי מציג את המפה של 1974 מול המפה של 1964, ניתן היה לראות מה נעשה במשך השנים הללו.

אשר לסידור ילדים בפנימיות: אני רוצה להצביע פה על תקלה אחת שאנחנו חוששים מפניה יותר ויותר. במשך שנים היה מקובל בישראל שהמטכות להחליט על הוצאת ילד מן הבית מטעמים סוציאליים וסידורו מחוץ לבית ניתנת בידי של העובד הסוציאלי ברשות המקומית. לאחר מכן, תוך פגע עם משרד הסעד, ~~הוציאים את הילד מן הבית~~, כאמור מטעמים סוציאליים. היתה קיימת מערכת של עליית הנוער, שהיו לה קריטריונים קצת שונים, כמו כן מערכת של פנימיות קדם-צבאיות ופנימיות לילדים מחוגנים. בשנים האחרונות נתקלנו בעובדה שגורמים נוספים נערכים לעסוק בהוצאת ילדים מן הבית, ולא תמיד נראה לנו שהקריטריונים להחלטה זו מבוססים על מה שמוכר כהלכה פסוקה בעבודה הסוציאלי. משתמשים לפעמים בגורמים שגוראים לנו כגורמים משניים.

מ. יוד : לדוגמה?

מ.א. קורץ :
לבית ספר יש תקנים שלפי מספר התלמידים נקבעת הכיתה, ואם לא מביעים למספר הדרוש על פי התקן, הרי חלקיות המסרה של המורה קטנה יותר. אחד הגורמים להוצאת ילדים מן הבית הוא הרצון להשלים במקום מסויים את מספר הילדים המינימלי הדרוש לכיתה. לעובדים הסוציאליים נראה שנימוק זה אינו מספיק, ונראה לנו שבשנה-שנתיים-שלוש השנים האחרונות יש יותר ויותר מעורבות של גורמים לא דרך העובד הסוציאלי. אם מדובר בחינוך על-יסודי, כאשר אנחנו רוצה לסדר את הנו במקורה-ישראל, בכפר הירוק או במוסד אחר, זכותו לעשות זאת, אבל כשמדובר

מ.א. קורץ:

על גיל בית ספר היסודי, כשמדובר לא על יוזמה אינדיבידואלית של הורים אלא על יוזמה ציבורית, נדאה לנו שזה עשוי לשבש את המערכת. נסינו לבוא בדברים עם משרד החינוך והתרבות, אבל אין לנו יכולים להצביע על הצלחה בנסיון ההידברות שלנו. בשנה האחרונה יש לנו כ-100 ילדים בגיל בית הספר היסודי שסברנו שצריך לסדר אותם בפנימיות, אך לא מצאנו להם מקום והם נשארו בבתיהם.

באיזה ילדים מדובר?

היו"ר ח. גרוסמן:

מ.א. קורץ:

בילדים בגיל בית הספר היסודי, שלפי הכרעה העובד הסוציאלי מצווה להוציא אותם מן הבית.

בגיל בית הספר העל יסודי אין לנו בעיה של מחסור במקומות, אבל בעיה זו קיימת בגיל בית הספר היסודי. מסיבה זו אנחנו עושים עכשיו דבר, שבדרך כלל איננו עושים, ובונים פנימיה נוספת בכפר-חזקאל, שם יש לנו מקום טוב לילדים בגיל בית הספר היסודי. בחחילה לא היינו בטוחים אם לא נשבש את אופי העבודה במעון על ידי הכפלת מספר הילדים.

כמה ילדים יש שם עכשיו?

היו"ר ח. גרוסמן:

מ.א. קורץ:

50 ילדים אלה הולכים לבית הספר של המושב, ונוצרים קשרים ביניהם לבין המושב. אנחנו רואים איך בוגרי צבא שלמדו במעון זה שומרים על הקשר הזה.

יכול להיות שלו היינו מגיעים להידברות יותר תקינה, היו מחפנים אותם 100 מקומות שחסרים לנו ושתפוסים על ידי ילדים שהוצאו מן הבית לא לפי הקריטריונים של העובד הסוציאלי.

מ. ידיד:

אני יודע שבהרבה קיבוצים, שיש להם בתי ספר ושהכיחות בהם קטנות, נקלטים ילדים בגיל בית הספר היסודי דווקא באמצעות הלשכות הסוציאליות.

מ.א. קורץ:

ל-100 ילדים שרצינו לסדר בשנה האחרונה ושסברנו שמקומם במוסד פנימייתי לא מצאנו

חשובה.

מ. דרובלס:

בגיל יסודי מובנת לי הבעיה, אבל לא מובן לי מדוע נערים בגיל בית הספר העל-יסודי, בעיקר במושבים של ההתיישבות החדשה, אינם מגיעים באחוז די גדול ללימודים וזאת בגלל המצב המשפחתי. אמרת שאין בעיות לגבי ילדים בגיל העל-יסודי, אבל אנחנו מכירים תופעות, בעיקר בקרב עדות מסויימות, של ילדים שאינם מגיעים ללימודים על-יסודיים בגלל המצב הכספי. המועצות האזוריות אינן יכולות לענות על בעיות אלה בגלל סיבות חקציביות, וילדים רבים צריכים לצאת לעבודה בגיל חמש-עשרה.

היו"ר ח. גרוסמן:

זה לא שייך למשרד הסעד.

מ. דרובלס:

מדובר במשפחות ששייכות למשרד הסעד. בהתיישבות החדשה הבעיה הזו קיימת: בית ספר חינוכי אין; בפנימיה אין המשפחה יכולה לסדר את הילד. אפילו באזור ירושלים יש עשרות ילדים שלא סודרו במוסדות מסיבות חקציביות.

מ.א. קורץ:

לא ידוע לי שממשלת ישראל קיבלה על עצמה כחובה לתת הכשרה חינוכית לכל ילדי ישראל, ומשום כך קשה לי להורות לעובד הסוציאלי של מועצה אזורית זו או אחרת שהוא חייב לסרוק את כל הבתים ולהעביר כל צעיר וצעירה בגיל 16-17 לחינוך על-יסודי. החקציב שלנו אינו מאפשר זאת.

ב.צ. קשת:

שאלתו של חבר-הכנסת דרובלס היא: מדוע לא להעמיד אותם באותם חנאים של ילדים אחרים עקב הימצאם בהתיישבות חדשה ועקב אי הימצאו של בית ספר חינוכי לידם?

מ.א. קורץ:

ועל זה אני משיב בצורה ברורה: אם ממשלת ישראל תקבל על עצמה כחובה לתת לילדים חינוך חינוכי, היא תצטרך להורות על כך באמצעות כל המשדדים, לרבות משרד הסעד. היום זה לא גיל חובה.

מ. דרו בלס:
נכון שאי אפשר לתת חינוך חיכוך לכל ילדי ישראל, אבל צריך להחשב במשפחה נזקקת שבגלל מצבה הכספי הילד אינו יכול ללכת לפנימיה.

מ.א. קורץ:
בירושלים יש ילדים בגיל 16 שאינם ממשיכים בלימודים אלא עובדים, ואין משדד הסעד ערוך או מצווה להורות להם לא לעבוד אלא ללמוד. צריכה להיות יוזמה אח הצעיר והצעירה שאינם לומדים והנכללים בגיל שאיננו גיל חובה, אם כי רצוי היה לעשות זאת. יש מקרים שמוצאים את פתרונם ביוזמת המשפחה, אבל כאשר המשפחה מראש קולטת את הצעיר במערכת העבודה שלה, השירות הסוציאלי של המועצה האזורית אינו ערוך ואינו רואה את עצמו מצווה ללכת לקראת קונפליקט עם ההורים ולומר להם: אל תתנו לנעד לעבוד, אנחנו לוקחים אותו ללמוד. זו מערכת מאד מסובכת.

יש לי פה את הנחונים על התפלגות ההפניות לסידור מוסדי: בגיל הרוך - 10% מהילדים מסודרים; בגיל בית הספר היסודי - 30%; בגיל בית הספר העל-יסודי - כ-60%. אותם ילדים מסודרים על חשבון שירותי הסעד במוסדות פנימייתיים.

אשר לסידור מפגרים במעונות: מספר הממחינים כיום הוא כ-800.

היו"ר ח. גרוסמן: מה היה המספר לפני שנה?

מ.א. קורץ: מספר לא קטן מזה.

ב.צ. קשה: האם לפני שנה לא היה המספר 1,100?

מ.א. קורץ: לא.

בסטטיסטיקה בין-לאומית אתה יכול למצוא ש-3% מהאוכלוסייה הם מפגרים, זאת אומרת ש-75 אלף מאוכלוסיית ישראל הם מפגרים. אני לא מוכן לקבל סטטיסטיקה בין-לאומית זו. אין אצלנו 75 אלף אנשים שייחתי מכנה אותם כמפגרים. יכול להיות שהם אינם מומחים בלוח הכפל, אבל מכאן ועד לפיגור רב המדחף. אנחנו לא צריכים ליפול בשבי של נחונים בין-לאומיים, המשחמשים במונחים שונים. אם יאמרו לי שמפגרי הוא זה שלא מצליח לסיים חיכוך, לא אומר שזו גם ההגדרה שלי למפגר.

ל. דיציאן: "מפגר" הוא מונח רפואי, לא סוציולוגי.

מ.א. קורץ: השאלה מה זה מפגר, והרופאים משחמשים במונח זה במונחים שונים: יש איזה מדד

סכימטי של אי.קיו, שהרופאים טוענים שהוא לא מדויק. אנחנו עובדים לפי מדד זה ובהחלט לך עוסק השירות למפגר במשדד הסעד אך ורק עם כאלה שהאי.קיו שלהם הוא למטה מ-65. אין ספק שגם בוגד בית ספר מיוחד שהאי.קיו שלו הוא למעלה מ-65 הוא מפגר ואינו מסוגל להתמודד עם בעיות אינטלקטואליות, אבל יש לו פונקציות אחדות בחברה: הוא יכול להיות בעל בעמיו, הוא יכול להקים משפחה, לגדל ילדים.

היו"ר ח. גרוסמן: איננו מדברים על מפגרים כאלה, אלא על מפגרים הזקוקים לקליטה במוסד.

מ.א. קורץ: מספרם של אלה הממחינים לסידור במוסד פנימייתיים הוא 800.

מ. פרידמן: האם המשפחות של המפגרים הממחינים מקבלות עזרה ממשיים בביתן כאשר המפגר עדיין נמצא

בבית?

האם יש גבול לגיל שבו מקבלים ילדים למוסד? אמרו לי שלמוסדות לא מקבלים ילדים מתחת לגיל 7. האם זה נכון, ואם כן-למה?

מ.א. קורץ: זה לא נכון. במשדד הסעד מקבלים ילד החל מגיל לידה. יש לנו מקרים מיוחדים שאנחנו מקבלים את הילד ישירות מהחוליים.

יש פקידים האומרים להורים שפונים למשרד
הסעד, שלא מקבלים ילדים למטה מגיל 7.

מ. פרידמן:

אם תצביעי על הפקיד, אעמיד אותו על טעותו.
יש לנו מוסדות גם לגיל נמוך יותר. כאמור,
יש מבית החולים, אף על פי שאנחנו לא

מ.א. קורץ:

אנחנו לוקחים לפעמים תינוק
ערוכים לעסוק בילדים כאלה.

המוסד בכפר-חסידיים מיועד לתינוקות בני
יומם.

מ. שיפמן:

יש לנו מערכת של עזרה ביחיה, של סידורים
יומיים בשביל אותם ילדים שצריך היה לסדר

מ.א. קורץ:

אותם במוסד פניימחי .

לשאלה אם יש כוח אדם מקצועי לטיפול במפגד:
כוח האדם בתחום זה, כמו בחומים אחרים, אינו מספק ואינו מספיק. אם
אנחנו עומדים היום בתנופה של בניית מוסדות נוספים, הרי אנחנו רואים
בבעיה של כוח האדם לטיפול במפגד את אחת הבעיות הקריטיות.

לפי הנתונים דרושים לנו מדי שנה בין
200 ל-250 מטפלות נוספות, הן בגלל הרחבת הטיפול והן בגלל התחלופה שחלה.
אין אנחנו מצליחים להכשיר את כל המספר הזה. נחוצים לנו היום כ-200
אנשים בדמה גבוהה יותר מאשר מטפלות - רופאים, פסיכולוגים, מנהלים,
מרכזי משמדת. בשנים האחרונות פיתחנו את המדרשה להכשרת מטפלות במפגד,
התחלנו בזה לפני חמש שנים, העניין מחדש והולך, אבל גם מדרשה זו דחוקה
מלספק את הצרכים ואנחנו ממשיכים לגייס את המועמדות למטפלות מחוץ מה
שמוצע לנו בשוק העבודה, וזה דחוק מלספק את התביעות שלנו ואת היכולת
להתמודד עם הבעיה. נוסף לאותה מדרשה, הנמצאת בירושלים, קיימת מערכת
הכשרה במחנות. פותחים עכשיו מחזור מיוחד שיכשיר לנו את האנשים לקדחת
פתיחת המוסד בדימונה שבנייתו מחקדמת. אמנם קיים פיגור של שלושה-ארבעה
חודשים, אבל אנחנו מתקדמים.

בקשר לעזרה ביחיה למשפחות של מפגדים אומד
לי מר שיפמן, ש-300 משפחות מקבלות השנה עזרה ביחיה לטיפול בילד המפגד
עד לסידורו במוסד. בנוסף לכך יש לנו, כאמור, סידורים קהילתיים, אם
זה מעון יום כזה או אחר.

אולי תיגע גם בתנאי העבודה של המטפלות
במפגדים?

ב.צ. קשת:

הן מחלקות לשני סוגים: אותן מטפלות
מוסמכות שהן בוגרות בית הספר למטפלות
והתנאי לקבלתן הוא רמת השכלה גבוהה יותר. בתום לימודיהן הן מוכרות
לצורך תנאי העבודה כאחיות מעשיות.

מ. שיפמן:

כמה זמן הן לומדות?

היו"ר ח. גרוסמן:

הן לומדות 12 חודש, כאשר הן חייבות לבוא
עם מטען של 12 שנות לימוד. התנאי הוא לא

מ. שיפמן:

תעודת בגרות, אלא 12 שנות לימוד.

אותן מטפלות שאינן מסיימות את בית הספר
למטפלות מדורגות בדיורג האחד, ותנאי עבודתן בדוגות 24-26 נקודות,
עם חוספוח המקובלות בבתי החולים, כמו חוספת משמרות, חוספת לילה.

מ.א. קורץ:

אחד מחברי הכנסת שאל - והנושא הוא חשוב -
מדוע אין אנו מונעים כפילות בין השירות
הממשלתי והמוניציפלי. בכל הבהירות: אין כפילות בין שני השירותים. למעשה
חוק שירותי הסעד חשי"ח מטיל על כל רשות מקומית את החובה לקיים לשכת
סעד. הממשלה אינה מקיימת שירותים מקבילים. הממשלה דואגת שהשירות בכל
המדינה יהיה מבוסס על סטנדרטים אחידים: אותו קנה מידה בכל המדינה; אותו
קנה מידה כלפי האוכלוסיה היהודית והלא יהודית; אותו קנה מידה ביישוב
העירוני המחוץ וביישוב הכפרי החקלאי. המדינה דואגת לכך שתחפודסמנה
מדי פעם בפעם הודאות המחייבות את כל הדשיות המקומיות בכל המדינה, אבל
הביצוע של מתן השירות הישיר הוא בידי הרשות המקומית, על בסיס אותם
עקרונות שעליהם דיברתי. כלומר, הממשלה איננה מבצעת שירות ישיר ודבר
זה נכלל בשירות הסעד של הרשות המוניציפלית. אם הממשלה נוחנת שירותים
ישירים, הרי זה רק באותם תחומים שהדשות המוניציפלית לא עוסקת בהם.

ס.א. קורץ:

רפה כוונתי לנוער עברייני לסוגיו. שירותי המבחן הם בתחום הממשלה, והרשות המקומית לא עוסקת בהם. סידור הזקן, סידור המפגר, עזרה למשפחה או תמיכה כלכלית - כל אלה מתבצעים אך ורק דרך צינור הרשות המקומית, כאשר ההוראות הן עבור כל המדינה.

ב.צ. קשת:

בקדנציה הקודמת שמענו הרצאת מענינות מנציגי העיריות המטפלים בסוג מסוים של עבריינות, בנערות טיטות, והבינות שאין זה כך. אולי לא הבינותי נכון.

ס.א. קורץ:

פתחתי בכך שיש שירותים סוביעים, וקיים הבדל בין מניעת עבריינות לבין טיפול בעבריינות. מניעת עבריינות, כלומר טיפול בנער או נערה שלא עברו עבירה, אך הצפויים לסיכונים. חובתו של השירות הסוציאלי לאתר נער או נערה כאלה. הטיפול בעבריינות, לעומת זאת, פירושו טיפול במקרה שבו זה קונפליקט עם החוק, שבו היתה מעורבות של המשטרה, מעורבות של תהליך בית המשפט. דבר זה אינו בתחום טיפולה של הרשות המוניציפלית.

היו חילוקי דעות בין הממשלה לבין הרשות המקומית על תהליכי המימון. הגענו עכשיו להסדר שאד-אדיב מצד הממשלה עם הרשויות המקומיות, שלפיו מכסה הממשלה 75% מתקציב הסעד המוכר בכל הרשויות המקומיות. לגבי רשויות מקומיות חלשות יש אפשרות להוסיף על אותם 75%.

הי"ר ח. גרוסמן:

האם לגבעתיים ולחצור הגלילית נותנים אותו אחוז?

ס.א. קורץ:

נותנים אותו אחוז, כאשר מצד צד נטלים בין 75% לבין אחוז גבוה יותר, שיתקרב ל-100%.

אשר לתמיכה הכלכלית במשפחה: בענין זה אין שום הבחנה בין שכיר לבין עצמאי. הקריטריון הוא נזקקות, ויש כללי זכאות מאד ליברליים ומאד כלליים. אין אצלנו גם רישום מי נזקק עצמאי ומי נזקק שכיר.

רבים שאלו על מענקים לתלמידים וכיצד הם מתבצעים. פרצנו ענין זה כאשר החליטה הממשלה לתת כיתה ט' חינם לכלל האוכלוסייה. באנו אז בתביעה והצלחנו לשכנע שבכך נותנים לבעלי היכולת, אך מקפחים את הנזקקים, כי הנזקקים היו זכאים לחינוך חינם, על יסוד שכר לימוד מודרג, עוד לפני שהדבר ניתן לכולם. סברנו שאחד האמצעים לפצות את הנזקקים האלה הוא מתן מענק לתלמידים, וקיבלנו אמנם מענק לתלמידי כיתה ט'. הרחבנו את המסגרת - לפעמים בעזרה בולטת של שאר השירותים הציבוריים - ונשנת תשל"ה יקיף המענק גם כל הכיתות - בכיתה א' עד בי"ב, כאשר התעריף הוא אישונה: בכיתה א' - עד: כיתה ו' - התעריף 120 לירות; בכיתות ז', ח' - 170 לירות; בכיתות ט', י' - 370 לירות; בכיתות י"א, י"ב - 230 לירות. יש בכך עליה לא מבוטלת בהשוואה למענק שהיה עד כה, אף כי סברתי לפני כן שהמענק אינו מספק את מה שרצינו לכלול. כללנו במענק שלושה-ארבעה פריטים: א. תלבושת אחידה; ב. ספרי לימוד; ג. מכשירי לימוד; ד. גדנ"ע. כאשר קיבלנו בשעתו את 220 הלירות למענק ידענו כבר אז שסכום זה מכסה רק כ-60% מן הפריטים, אבל ראינו בכך איזה שהוא ביטוי לזכויות.

ל. דיציאן:

האם אין כאן אפליה של הרשויות המקומיות המספקות לבתי הספר התיכוניים ספרי לימוד?

חינם?

ס.א. קורץ:

דבר זה אינו קיים בחינוך העל-יסודי.

ל. דיציאן:

זה קיים בתל-אביב.

ס.א. קורץ:

ההסדר שלנו הוא שהצ"ק ניתן באחת משלוש הדרכים הבאות: להורה של הילד, כאשר אנחנו מגדירים במפורש למה הוא נועד; שליחת הצ"קים במרוכז לבית הספר, כאשר הקניה והאספקה נעשים במחזק על ידי בית הספר; ארגון הדבר על ידי הרשות המקומית. במגדל-העסק, למשל, אנחנו מעבירים את הצ"ק לרשות המקומית.

מ.א. קורץ:

כאשר יש הסדר לפיו הם מספקים את כל הפריטים לפי מחיר זה לכל הילדים הנמצאים ברשימה. אם בית ספר מסויים מחליט לארגן את העניין, איננו שולחים את הצ"ק להורים, אלא במרוכז לבית הספר.

מתי נוהגים כך, ומתי - אחרת?

פ. שינמן:

זה תלוי בהחלטת בית הספר. אם לבית הספר אין אותו סידור של אספקה חיצונית, תלמידים, אין טעם שנכתיב לו לארגן סידור כזה. גם עם הרשות המקומית אנחנו נוהגים לפי הכרעתה.

מ.א. קורץ:

עד כמה שידוע לי בארבעה-חמישה בתי ספר תיכוניים עירוניים עיוניים בתל-אביב תמיד טופקו ספרי לימוד קטנים העירייה, מטעם בית הספר, לכל התלמידים. לגבי תיכון א', תיכון ב' תיכון ד' תיכון ה' אני בטוח.

ל. דיציאן:

ייתכן שזה היה כלול בתשלום שכר הלימוד.

ג.צ. קשת:

בוודאי שזה כלול.

פ. שינמן:

כל הסדר נעשה מתוך תיאום מדויק עם משרד החינוך והתרבות, עם הנציגות של מנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית, עם נציגות מנהל מחלקת הסעד ברשות המקומית ועם מרכז השלטון המקומי, תוך הנחה שהם יודעים מה קיים. נוסף לכך - אומר לי חברי - מה הפסול בכך? הרי כוללנו סוּעָנִים שהספיקו אינו מספיק, אז במקרה שבית הספר נותן את ספרי הלימוד חיצונית יקנו לתלמיד תלבושת נוספת להחלפה במקום ספר לימוד.

מ.א. קורץ:

אין לי התנגדות.

ל. דיציאן:

כאשר הובא לידיעתנו שבית ספר מסויים רוצה לגבות מן הצ"ק הזה את מה שנראה לו שצריך לשלם בעד האגרה, התנגדנו, כי סברנו שילדים אלה הפטורים משכר לימוד צריכים להיות פטורים גם מן האגרה. העובדה שאנחנו שולחים לילד כזה 250 לירות לשנה אינה מצדיקה שבית הספר או הרשות המקומית יגבו משכום זה את האגרה.

מ.א. קורץ:

באחת מהרצאותיך או באחת מהרצאות שר הסעד הובאו דברי חכמינו שאמר, שגם אדם מחוסר כל צריך להיות חייב בניקוי הרחוב שלו ובניקוי חצרו. כלומר, גם אדם המקבל סעד פלא צריך להשתתף בתשלום המסים שהחברה מטילה עליו למען הרגשותו.

ג.צ. קשת:

אנחנו יודעים ש-250 לירות רחוקות מכללית, את הוצאות הילד בתיכון.

הינ"ר ח. גרוסמן:

מ.א. קורץ:

למרות שאני רואה בזה הישג מבחינה תקציבית, רחוק משכום מלספק. אמנם אני יכול לומר בריש גלי שאנחנו מדביקים את הת ייקריות, אבל נקודת המוצא היתה נמוכה. נכון שאם במקום 100 לירות אנחנו נותנים 120 לירות, זה יפה, ונכון שאם המענק ניתן גם לכיתות שלא קיבלו קודם, זה הישג, אבל אינני בטוח, למשל, מדוע גן חובה אינו צריך להיכלל במסגרת מענקים אלה. השנה לא יכולנו לעשות עוד דבר שחשבנו שמחובתנו לעשות. אנחנו מבגדים שאנחנו מקפחים את החינוך המקצועי. תלמידי בית ספר מקצועי על-יסודי מקבלים אותו סכום שמקבלים תלמידי בית ספר עיוני על-יסודי, למרות שההוצאות על מכשירי לימוד בבית ספר מקצועי הן הרבה יותר גדולות, ולא תמיד מספק בית הספר המקצועי מכשירים אלה. אינני יודע כיצד פותר ילד שמשפחה נזקקת בעיות אלה ונראה לנו שצריך היה להכניס אותו שהיא הבחנה המדינה מצהירה מדי פעם בפעם שהיא עושה הרבה כדי לעודד חינוך מקצועי. נבקשה, תבטא זאת במענק הניתן לתלמידים.

משרד הסעד רואה כאחת הנקודות החשובות - ודיבר על כך גם השר - את ההתמקדות סביב "דור העתיד". אנחנו רוצים לעזור לתלמיד באורח אינדיבידואלי, על מנת שיהיה מסוגל להחזיק מעמד

מ.א. קורץ:

ברמה הלימודים, בהכנת השיעורים והתמודדות עם חלמידים אחרים. אנחנו נוחנים שיעורי עזר באורח אינדיבידואלי, דמי נסיעה והשתתפות בהזנה.

כשהשר הביא את החקציב נראה היה לכם ענין 4 מליון ו-6 מליון לא ברור. הדברים פשוטים: חוספח שני הסעיפים האלה לחקציב החדש של 1974 באה בשל דבר מאד פרזאי: בשל יוקר המחיה ובשל השינויים במבנה השכר על יסוד ההסכמים הקיבוציים שנעשו במשך השנה ואשר חלים עלינו, בהשתתפות הרשויות המקומיות בשכר העובדים. נוסף לכך בשל 120 משרות להרחבת כוח הקליטה בשירות למפגור. כל זה מסתכם בשני סעיפים אלה של 4 מליון לסוג אחד, ו-6 מליון לסוג אחר של החקציב.

הערה נוספת בקשר למענקי לימוד: הסכום הזה נועד לא רק למשפחות נחמכות, אלא גם למשפחות שהן מעל לקו החמיכה ב-20% בערך. האינפורמציה מגיעה אלינו על ידי בית הספר והעובד הסוציאלי.

חברת הכנסת אורה נמיר שאלה על שיטת חלומי ההורים למעונות יום. לא אכנס עתה לפרטים, ואסביר לה אישית סוגיה זו.

חברת-הכנסת אורה נמיר שאלה גם למה ניחן

חקציב הפיתוח.

נדון על כך כשנגיע לדיון בחקציב משוד הסעד.

היו"ר ח. גרוסמן:

איזה אחוז של חקציב משוד הסעד מהווה השתתפות המשוד בחקציב הסעד של הרשויות

פ. שיפמן:

המקומיות בסך 75%?

מ.א. קורץ: שר הסעד הקביר לכם למה נועד חקציב משוד הסעד ואמר שהסעיף הגדול ביותר הוא סיוע ורווחה - 164 מליון לירות. כל זה עובר דרך צינור הרשות המקומית. אין בכך כפילות, אלא הכסף שלנו מוזרם לפי ההוראות שהרשות המקומית נותנת לנו. הסעיף השני הגדול הוא שירות לזקן, הכולל קיצבה לזקנים, שניחן דרך המוסד לביטוח לאומי. סעיף זה מגיע ל-140 מליון לירות.

מ. שיפמן:

300 מליון לירות אלה מועברות לרשויות המקומיות. החקציב הכולל של המשוד לשנת 1974 הוא 525 מליון, שמחוכו יורדים 130 מליון ק"מ. יתר הפעולות מבוצעות במישרין על ידי פעולות ארציות.

ב.צ. קשת:

כמה מפקחים יש בינם בשדה על מעונות למפגורים?

מ.א. קורץ:

10. נחתי את שמות אותם 10 אנשים כדי לא להשאיר את הדברים סחמיים. אפשר למצוא

זאת בפרוטוקול.

מ. שיפמן: צריך להבחין בין רשת הפיקוח המחוזית, שתפקידה אינו מצטמצם אך ורק לפיקוח על המסגרת, אלא כולל גם מעקב אחר הטיפול בפנימיות, לבין הפיקוח הארצי כשהפונקציות הן ארציות והפיקוח הוא פרופר.

ב.צ. קשת:

החלק השני.

מ. שיפמן:

בחלק השני יש לנו 10 מפקחים, בתוכם רופא אחד.

היו"ר ח. גרוסמן:

האם הפיקוח הוא על מעונות ממשלתיים ופרטיים?

מ. שיפמן:

כן, זה הפיקוח הארצי.

מ.א. קורץ:

לאלה שכבר נזכרו פה אני יכול לצרף את מנהל השירות, את המפקח הארצי ואת העוסק במיון. כאשר אני לוקח את לוח העבודה שלו, למשל, בחודש ינואר או פברואר - וכך זה בכל חודשי השנה - אני רואה שלושה רבעים מזמנו הוא נמצא במעונות ואינו נמצא במשוד.

אם יש 10 מפקחים, מותר לצרף גם שלושה אלה.

ב.צ. קשת:

הם מגיעים למעונות באוהן שעוה שאיש לא מצפה שיגיעו.

מ.א. קורץ:

ב-1973 בלבד קיבלנו חוספח של 6 משרוה לפיקוח

מ. שיפמן:

למי מדווחים המפקחים האלה?

פ. שינמן:

לראש השירות מחד, ולמוסד הנוגע בדבר מאידך.

מ.א. קורץ:

בחשובוה שלך אמות שמשרד הסעד מעודד בדרך כלל אנשים לצאח לעבודה. אני יודע שבמושב

מ. דובלס:

מרוחקים, כאשר נחמך הסעד אינו יכול לצאח למפעל מוגן, בגלל המרחק הגיאוגרפי והמוגבלוה הפיזית שלו, מעודד בדרך כלל עובד הסעד אח הנחמך להמשיך לקבל חמיכה במקום לנסוה לשקמו. אדם כזה, שלא הגיע עדיין לזיקנה והוא בגיל עבודה, נחתך במקרים רבים לשקם על ידי השמה לעבודה קלה. בחקלאוה הוא לא יכול לעבוד, אבל אולי ליד מכונה הוא יכול לעבוד לעבוד. שוחחתי פעם עם עובד סוציאלי ושאלתי מדוע מקוה כזה צריך לקבל חמיכה כל ימי חייו, מדוע אי אפשר לשקם אוהו במסגרת המושב. חשובה העובד הסוציאלי היחה שאין לכך תקציב. למחן חמיכה במשך כל השנים יש לו תקציב, אבל למחן סכום חד-פעמי של כ-10 אלפים לירוה לשם שיקום אוהו אדם אין לו תקציב. מה עושה משרד הסעד כדי לנסוה לשקם גם מקרים כאלה?

הסוגיה הזאח איננה חדשה. אני סבור שאם יש

מ.א. קורץ:

מקרים כמו אלה שתארת, מוכן המשרד ללכת לקראתם עם סכומים מוגבלים. אנחנו נחקלנו ונחקלים במגמה של המושב לפלוט אוהם אנשים שאינם מסוגלים להיכנס לעבודה החקלאית בטענה שבית מוזנח, חצר מוזנחה שאין בה גינה מכניסם דמוראליזציה. בדרך כלל מבקשים שניקה אנשים כאלה ונעביר אוהם לרמלה, ללוד. זהו תהליך שאנחנו מחקשים בו ואיננו יודעים כיצד לנהוג. היחה ועדה שבה השתתפו יכמה גודמים: מחלקת ההתישבוה של הסוכנות היהודית, ארגון המועצות האזוריות ומשרד הסעד, שהיה מיוצג על ידי אחד העובדים הרציניים העוסקים בענין השיקום, ואינני יכול להצביע הישגים של הגוף הזה בענין זה. במידה שהמסק רוצה לפחור את הבעיה במקום והסכום אינו אסטרונומי, יילך המשרד לקראתה ויראה את הענין בעין טובה. אני חמה שהמועצה האזורית איננה מוצאח אפיק קונסטרוקטיבי למקרים שאינם מסובכים כל כך.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00